

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Педагогічний факультет

Кафедра теорії та методики дошкільної та початкової освіти

**ФОРМУВАННЯ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ
МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ЗАСОБОМ
ЕЛЕКТРОННОГО ПОРТФОЛІО**

Кваліфікаційна робота (проект) на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

Виконала: здобувачка 2 курсу 09-261М групи

Спеціальності: 013 Початкова освіта

Освітньої програми: Початкова освіта

Асанова Юлія Миколаївна

Керівник: к.філол.н., доцентка Валуєва І.В.

Рецензент: директорка Херсонського НВК

«Дошкільний навчальний заклад –

спеціалізована школа з поглибленим

вивченням англійської мови І ступеня –

гімназія» №56 Херсонської міської ради,

Микитюк С.В.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ - БАЗОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГА	10
1.1. Основи формування позитивного іміджу педагога НУШ	10
1.2. Система оцінювання результативності діяльності вчителя початкових класів: формуюче, рейтингове, самооцінювання, атестація..	22
1.3. Електронне портфоліо - інструмент презентації рівня професійної компетентності педагога.....	28
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ	35
2.1. Етапи і методика педагогічного експерименту	35
2.2. Авторське електронне портфоліо	455
2.3. Аналіз результатів експериментальної роботи.....	48
ВИСНОВКИ	56
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	59
ДОДАТКИ	63
Додаток А. Опитувальник для учнів	63

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасній школі, яка переходить на національну модель освіти, необхідний вчитель нового типу — творчого мислителя, який володіє сучасними педагогічними методами та технологіями, здатний застосовувати прийоми психолого-педагогічної діагностики та самостійно конструювати освітній процес у конкретних умовах практичної діяльності і має вміння прогнозувати кінцевий результат.

Існують різноманітні підходи до формування навичок рефлексії (самооцінки) у вчителя. Важко обмежити вчителя формулою «знання — уміння — навички», і не існує інструменту, який може оцінити благородність учителя та унікальні миті творчості у навчальному процесі. Багато аспектів роботи, такі як внутрішні віяння та внутрішні моменти творчості, не піддаються вимірюванню, але вони формуються завдяки безкінечним діалогам вчителя наодинці.

Але у вчителя має бути «рейтинг успіхів», який відображає всі радісні, цікаві та достойні події його життя. Одним із засобів такого «рейтингу успіхів» може стати «портфоліо педагога».

Актуальність дослідження полягає в тому, що сучасне педагогічне середовище вимагає від майбутніх педагогів початкової освіти володіння рядом фахових компетентностей, які дозволяють ефективно впроваджувати інноваційні педагогічні методи та технології. Електронне портфоліо, як інструмент систематизації, аналізу та відображення освітнього досвіду та досягнень, може стати ефективним засобом для розвитку та оцінювання цих компетентностей.

Дослідження спрямоване на визначення ефективних підходів до використання електронного портфоліо в процесі навчання майбутніх фахівців початкової освіти, а також вивчення його впливу на розвиток їхніх професійних навичок і властивостей. Застосування електронного портфоліо може сприяти підвищенню рівня самостійності, креативності та педагогічної майстерності студентів, що є важливими складовими успішної кар'єри вчителя.

Проблемою використання електронного портфоліо займалися такі вчені, як : Н. Бідюк, А. Джуринський, Б. Євтух, В. Жуковський, М. Кадемія, А. Кобиця, В. Коваленко, С. Романова, О. Сухомлинська, В. Чорний та ін.

Актуальність даного дослідження підкреслюється сучасними викликами у галузі освіти, де важливо не лише передавати знання, але й навчати майбутніх педагогів систематизації та використання свого власного досвіду для покращення навчально-виховного процесу.

Робота із науковими програмами, планами й темами у контексті формування фахових компетентностей педагогів початкової освіти із засобами електронного портфоліо визначає стратегічний підхід до розвитку професійних навичок та здібностей здобувачів.

1. Наукові програми та плани.

1.1. Робота по формуванню фахових компетентностей повинна відповідати актуальним науковим програмам та планам вищого навчального закладу.

1.2. Вивчення та реалізація тем, передбачених програмою, дозволяє студентам усвідомити ключові аспекти своєї майбутньої професії.

2. Формування фахових компетентностей.

2.1. Робота з електронним портфоліо повинна відображати ключові фахові компетентності, визначені стандартами вищої педагогічної освіти.

2.2. Здобувачі мають систематично відображати свій професійний розвиток у портфоліо, включаючи досягнення та здобуті навички.

3. Тематичний підхід.

3.1. Робота з електронним портфоліо повинна охоплювати різноманітні теми, які дозволяють студентам здобувати теоретичні знання та використовувати у педагогічній діяльності.

3.2. Розробка тем повинна відзеркалювати сучасні вимоги ринку праці та враховувати тенденції в галузі педагогіки.

Метою даного дослідження є вивчення та впровадження ефективного методу формування фахових компетентностей педагогів початкової освіти через використання електронного портфоліо.

Дослідження спрямоване на розробку і впровадження інноваційного підходу до формування фахових компетентностей майбутніх учителів початкової освіти, що сприятиме підвищенню якості їхньої підготовки та адаптації до вимог сучасного освітнього середовища.

Завдання дослідження:

1. Аналіз сучасних підходів формування компетентностей педагогів початкової освіти.

2. Розробка концепції електронного портфоліо.

3. Впровадження електронного портфоліо в освітній процес.

4. Оцінка ефективності методу.

5. Внесення коректив у методику за результатами дослідження.

Об'єктом дослідження є використання електронного портфоліо як засобу для формування фахових компетентностей майбутніх педагогів початкової освіти.

Предметом дослідження є процес формування фахових компетентностей майбутніх учителів початкової школи.

Гіпотеза дослідження: використання електронного портфоліо як засобу навчання і оцінювання у процесі професійної підготовки майбутніх педагогів початкової освіти сприяє ефективному формуванню їх фахових компетентностей, зокрема, покращує професійні навички, сприяє рефлексії та саморозвитку, а також підвищує рівень цифрової грамотності.

Ця гіпотеза включає декілька ключових припущень:

- електронне портфоліо як інструмент допомагає студентам краще розуміти свої досягнення і прогрес;
- рефлексія над власними роботами сприяє глибшому усвідомленню навчального процесу і розвитку;
- використання електронного портфоліо підвищує цифрову грамотність, що є важливою компетентністю для сучасних педагогів;
- інтерактивні та мультимедійні можливості електронного портфоліо роблять навчання більш цікавим та ефективним.

Для підтвердження цієї гіпотези необхідно провести дослідження, що включає збір та аналіз даних про вплив електронного портфоліо на формування фахових компетентностей студентів педагогічних спеціальностей.

Для дослідження процесу формування фахових компетентностей майбутніх учителів початкових класів за допомогою електронного портфоліо можна використовувати різноманітні **методи:**

1. Аналіз літератури. Проведення огляду наукової літератури та аналіз нормативно-правових документів, що стосуються підготовки педагогів початкової освіти. Вивчення результатів попередніх досліджень з

використання електронного портфоліо в педагогічній практиці.

2. Експертні оцінки. Залучення експертів у галузі педагогіки та інформаційних технологій для оцінки ефективності та релевантності методики використання електронного портфоліо.

3. Опитування та анкетування. Проведення опитувань серед студентів, які використовують електронне портфоліо, для визначення їхнього враження від процесу та оцінки його впливу на їхній навчальний досвід.

4. Спостереження. Проведення спостережень за педагогічним процесом в групах студентів, які використовують електронне портфоліо, для оцінки їхнього взаємодії з цим інноваційним засобом.

5. Порівняльний аналіз. Порівняння результатів та успішності студентів, які використовують електронне портфоліо, із тими, що використовують традиційні методи підготовки.

6. Формування та аналіз електронного портфоліо. Збір, систематизація та аналіз матеріалів, які включаються до електронного портфоліо студентів, з метою визначення рівня досягнень та розвитку компетентностей.

Ці методи дозволять отримати комплексне розуміння ефективності використання електронного портфоліо в процесі формування фахових компетентностей майбутніх педагогів початкової освіти.

Наукова новизна одержаних результатів.

1. Одержання нових даних та висновків щодо ефективності використання електронного портфоліо для формування фахових компетентностей майбутніх педагогів початкової освіти. Дозволяє розширити знання в області інтеграції сучасних технологій у педагогічну практику.

2. Оцінка конкретного впливу електронного портфоліо на розвиток педагогічних навичок, технологічної грамотності, аналітичного мислення та інших ключових компетентностей, що є важливими у сучасній педагогічній практиці.

3. Розробка нових методичних підходів та рекомендацій для викладачів та студентів щодо використання електронного портфоліо як ефективного інструменту для навчання та саморозвитку.

4. Здійснення порівняльного аналізу результатів та успішності студентів, які використовують електронне портфоліо, і тих, що користуються традиційними методами, що дозволяє визначити конкретний внесок електронного портфоліо у педагогічну підготовку.

5. Розробка пропозицій щодо адаптації отриманих результатів до вимог і можливостей сучасного освітнього середовища, що сприятиме їхньому впровадженню в реальну педагогічну практику.

Практичне значення одержаних результатів.

1. Розробка та впровадження електронного портфоліо дозволяє оптимізувати процес вивчення та аналізу матеріалів, що стосуються педагогічної діяльності студентів. Це робить процес навчання більш ефективним та направленим на розвиток конкретних компетентностей.

2. Використання електронного портфоліо сприяє розвитку інформаційної та технологічної грамотності у студентів, що є важливим в умовах сучасного цифрового світу та розвитку освітніх технологій.

3. Електронне портфоліо дозволяє студентам вибирати та збирати матеріали відповідно до своїх індивідуальних потреб та інтересів, стимулюючи індивідуалізацію навчання та розвиток особистих сильних сторін.

4. Отримання педагогічних компетентностей через використання

електронного портфоліо допомагає майбутнім вчителям адаптуватися до вимог і викликів, які ставляться перед сучасним педагогічним середовищем.

5. Електронне портфоліо може слугувати інструментом для систематичного відстеження та оцінювання прогресу студентів, що сприяє підвищенню якості викладання та формуванню об'єктивного оцінювання.

6. Отримані результати можуть слугувати основою для розробки інноваційних підходів до педагогічного навчання та розвитку, що може мати позитивний вплив на рівень підготовки вчителів.

Апробація результатів дослідження.

Шляхом відкритої публікації були апробовані результати виконаного дослідження: Валуєва І.В., Асанова Ю.М. 2024. Формування фахових компетентностей майбутніх педагогів початкової освіти засобом електронного портфоліо. *Innovative development of science, technology and education. Proceedings of the 6th International scientific and practical conference. Perfect Publishing. Vancouver, Canada. С. 182-189.*

URL: <https://sci-conf.com.ua/vi-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-innovative-development-of-science-technology-and-education-14-16-03-2024-vankuver-kanada-arhiv/>.

Структура роботи. Робота складається з вступу, двох розділів, висновків та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1. ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ - БАЗОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГА

1.1. Основи формування позитивного іміджу педагога НУШ

В останні часи дослідження проблеми іміджу соціального суб'єкта стає дедалі більш актуальним на теоретичному та практичному рівнях, особливо враховуючи трансформації, що відбуваються у всіх сферах нашого суспільства. Термін «імідж» стає ключовим у різних сферах практики, таких як соціальні інституції, реклама, маркетинг, масові комунікації, менеджмент, а також в психології та педагогіці [5].

У публічній діяльності педагога вимагається наявність якостей, які слугують прикладом для інших. Виховання особистості в значній мірі залежить від особистості педагога, який виступає як поширювач визнаних, традиційних або нетрадиційних методів організації навчально-виховного процесу. Як організатор розвивальної діяльності, викладач здійснює постійний вплив за допомогою інформації та формує в кожного учасника освітнього процесу ідеї, цінності та моделі поведінки і т.д. Таким чином, важливо провести глибоке дослідження стратегічної освітньої проблеми - формування позитивного іміджу педагога.

У загально прийнятому уявленні, імідж педагога представляє собою виразно забарвлений стереотип, що визначає сприйняття образу у колективі учнів, серед колег, а також в соціальному оточенні, і це відображається в масовій свідомості. Це символічне уявлення про педагогічний суб'єкт виникає в результаті взаємодії між вчителем та всіма учасниками комплексного педагогічного процесу.

У процесі формування іміджу педагога, його власні якості природно поєднуються з рисами, які приписують йому оточуючі [12, с. 24].

Іміджологія використовує термін «особистісний імідж», який визначається як сума зовнішніх і внутрішніх чинників, що визначають різні типи іміджу: самоімідж, сприйнятий імідж, бажаний імідж. Ця типологія відображає різні точки зору на імідж з позицій власного «я», сприйняття іншими, реальності та бажань.

Імідж самого педагога є результатом минулого досвіду і відображає поточний стан самоповаги та впевненості в собі вчителя. За словами В.М. Шепеля, «щоб бути привабливим, потрібно полюбити себе». Але це не самовдоволення, а радість усвідомлення себе як особистості. Коли ми важливі для себе, то ми стаємо важливими для тих, кого ми цінуємо. Головне - відкриваються абсолютно нові, неочікувані «резерви» любові та поваги до наших учнів. Реакція дітей на цю перетвореність відчувається майже негайно та є виразною подякою» [14, с.156].

Імідж, що сприймається, представляє собою образ, який інші люди сприймають. Зрозуміло, цей тип іміджу також може відрізнитися від самоіміджу, оскільки людина не завжди має точну інформацію про те, як її бачать оточуючі.

Бажаний імідж педагога формується на основі ідеального образу його особистості в соціальному житті. Важливим аспектом цього іміджу є здатність педагога генерувати креативні та оригінальні ідеї, уникати стереотипного мислення й оперативно вирішувати проблемні ситуації [22, с. 2]

Основними компонентами особистісного іміджу педагога є зазвичай зовнішній вигляд, використання вербальних й невербальних

комунікаційних методів, а також внутрішня відповідність образу та внутрішня сутність.

Зовнішній образ допомагає звертати на себе увагу та створювати позитивне враження, виражаючи не лише привабливість особистості, але й висвітлюючи вчителя як високопрофесійного фахівця. Педагог повинен завжди вражати своїм зовнішнім виглядом, сприяти створенню позитивного враження учнів та інших учасників навчального процесу. Відображення його внутрішнього світу, любові до дітей та турботи про них, повинно постійно присутнє у його образі.

Важливо пам'ятати, що діти вчать від дорослих, особливо від улюблених вчителів, і одяг вчителя відіграє значущу роль у цьому процесі. Манера одягатися виражає основне правило: виглядати добре - це прояв поваги до оточуючих. Вимоги до зовнішнього вигляду допомагають вчителю вдосконалити свій професійний імідж. Свідомий вибір одягу, зачіски та інших елементів вигляду сприяє досягненню професійного успіху [16, с. 88].

Використання вербальних і невербальних засобів спілкування є ключовими аспектами формування іміджу. Спосіб, яким ми висловлюємо свої думки та вміємо налаштовувати людей на себе словесно, а також манера виражатися жестами, позами та мімікою, впливають на сприйняття нашої особи іншими. Зокрема, це важливо для вчителів, які прагнуть вдосконалити свій професійний імідж.

Дослідження показує, що при спілкуванні близько 35% інформації отримується через слова, тобто вербальний канал, тоді як близько 65% інформації надходить через невербальні засоби. Це означає, що наш спосіб

спілкування, наші жести та зовнішність вносять значний внесок у враження, яке ми залишаємо.

У сфері іміджології часто використовується правило 7:38:55, що вказує на те, що тільки 7% інформації передається словами, 38% - паралінгвістичними та екстралінгвістичними характеристиками мовлення, і 55% - зовнішнім виглядом людини.

Важливо зауважити, що аудиторія найбільше сприймає інформацію через візуальний канал, визнаючи його більш достовірним. Отже, вчителю важливо оптимально презентувати себе навколишнім, враховуючи ці психологічні аспекти.

Внутрішня відповідність образу професії, або внутрішнє «Я», є ключовою складовою іміджу вчителя. Здатність викликати позитивні емоції та прихильність учнів та інших учасників навчального процесу є важливою якістю для успішних професійних та особистих взаємин. Також важливо, щоб імідж вчителя відповідав його внутрішнім переконанням, стилю та характеру, щоб створювати автентичний образ [22, с. 6]. Але, на жаль, викладання може впливати на особистість вчителя, спричиняючи зміни в його психічній структурі, які можуть проявлятися у виразній шаблонності та стереотипності у поведінці та мисленні. До таких проявів можуть належати:

1. Дидактичний стиль мовлення;
2. Спрощений підхід до вирішення проблем, що часто базується на авторитарному процесі;
3. Прямолінійне та жорстке мислення;
4. Категоричність, що може призводити до втрати гумору у професійних ситуаціях;

5. Використання матеріалу, що повторюється, та мовних штамтів;
6. Впевненість у власній бездоганності;
7. Сухість та формалізм у взаєминах і таке інше.

Зрозуміло, що не у всіх вчителів виявляються усі ці негативні тенденції, але існує висока ймовірність розвитку професійних шаблонів. Щоб уникнути стереотипності, важливо, щоб вчитель вчиняв рефлексію, або обдумував свою діяльність, одночасно з інтенціональними видаємами, спрямованими на зовнішній світ.

Таким чином, імідж вчителя стає важливою складовою його професіоналізму. Сумлінний вибір учителя іншими особами часто залежить від того, яким чином сформований його імідж – як Майстра, Професіонала, Гуманіста. Застосування методів педагогічної іміджології надає можливість створити ефективну комбінацію, яка впливає на учасників навчального процесу, сприяючи особистісному росту суб'єктів педагогічного процесу.

Підкреслення освітніх напрямлень на початку 21 сторіття впливає на загальний підхід до підготовки майбутніх вчителів, зокрема й у педагогічній сфері. Концепція Нової української школи визначає реформування у системі загальної середньої освіти, зберігаючи цінності дитинства, гуманізуючи навчання та сприяючи особистісному розвитку учнів через створення психологічно комфортного навчального середовища та розвиток їхньої творчості [25].

Очевидно, що для успішного функціонування в умовах Нової української школи необхідно мати нового типу вчителя, який обладнаний визначеними особистісно-професійними якостями, об'єднаними в його педагогічному іміджі. Збалансований та позитивний імідж стає ключовою

умовою для конкурентоспроможності фахівця і гарантуєш престиж закладу освіти, де він працює.

Питання формування особистісного іміджу розглядається в роботах таких вчених, як С. Болсун, Т.П. Демчук, В.Ф. Маценко, О. Межеричька, М.М Навроцька і багатьох інших. Розвиток професійного іміджу педагога досліджено М. Скрипник, М. Навроцькою, І. Ніколаеску, І. Н. Савченко, І.В. Трубник та іншими. Однак сучасні дослідження не враховують особливостей формування педагогічного іміджу майбутніх учителів у контексті Нової української школи. Аналіз педагогічної теорії та практики показує, що в закладах вищої освіти немає системного підходу до цього питання. На даний момент у підготовці майбутніх педагогів не передбачено окремої дисципліни, яка б була спрямована на створення позитивного педагогічного іміджу. Це питання розглядається лише частково в межах інших курсів професійної підготовки [1, 5, 11, 12, 14, 15, 21, 22, 26].

Аналіз літературних джерел вказує на те, що коріння терміну «імідж» можна відслідкувати до Стародавнього Риму. У ті часи під іміджем розуміли статуї божественних істот, обдарованих ідеальними та винятково позитивними рисами характеру. Ці статуї справляли значний вплив на загальне життя народу і на кожен окрему особу. Тоді імідж вже був не лише культурним елементом, але й важливою складовою обрядів й відображав суспільне уявлення про те, як взаємодіяти та співпрацювати в спільноті [16]. Саме слово «імідж» має латинське коріння і використовується у французькій мові (*image*) зі значенням «картина», у німецькій (*imaginar*) вживається у вигляді «уявний образ», а в англійській мові (*image*) тлумачиться як «ікона, або ідол, або образний вираз» [29].

У ході нашого дослідження виявлено, що термін «імідж» у сучасному розумінні вперше було вжито З. Фройдом, який навіть випускав журнал під

цією самою назвою. З точки зору З. Фрейда, імідж – це не реальне відображення особи або предмета, а його ідеальний образ, який часто розрізняється від фактично існуючого [16].

Згідно з поглядами О. Межерицької, імідж можна визначити як символічний образ суб'єкта, що відрізняється динамікою, неподільною єдністю чуттєвих та змістовних компонентів та відтворює потреби конкретної соціальної групи. За висновками цієї ученої, важливими аспектами особистісно-професійного іміджу є, передусім, ерудиція, вихованість й професіоналізм [12].

Важливим у контексті нашого дослідження є висловлення В.Ф. Маценка, яке визначає поняття «імідж - як емоційно забарвлений стереотип сприйняття масовою, пересічною свідомістю явища чи особи» [11, с. 4]. Дослідник стверджує, що імідж – це Ви в оцінці інших, або те, як Вас сприймають інші, наголошуючи на тому, що імідж є зовнішньою оболонкою, яка не завжди відображає істинну сутність.

На підставі вище, визначимо таке поняття «імідж» - цілісний образ особистості, який інші сприймають та який надає можливість сформувати уявлення про його представника. Образ може бути і реальним, і формальним. А реальний відображає світоглядні переконання та спосіб життя людини. Формальний імідж створюється для конкретної ситуації з метою справляти відповідне враження.

Оскільки мова йде про імідж педагога, вважаємо, що він повинен бути не фальшивим, але виражати глибокі внутрішні переконання та сталий спосіб життя. Цей імідж поступово вдосконалюється, оскільки, як відзначав Г. Сковорода, справжній вчитель той, хто живе так, як навчає.

В роботах І.В. Трубника, імідж педагога аналізується як виразно забарвлений стереотип відчуття образу вчителя в уявленні колективу вихованців, колег, соціального оточення та в масовій свідомості [26, с. 110].

За висловленням М.М. Навроцької, «імідж педагога» - стійка характеристика сприйняття емоційно насиченого зовнішнього та внутрішнього образу конкретної особистості, яка виконує функції викладача або вихователя [14, с. 38].

Автор розглядає професійний імідж педагога як злиття внутрішніх та зовнішніх аспектів фахівця у його галузі, яке формується у свідомостях інших осіб під час взаємодії з ними [14, с. 53].

Отже, педагогічний імідж вчителя розглядається як сукупність внутрішніх і зовнішніх характеристик, володіння якими сприяє формуванню цілісного образу компетентного спеціаліста. Як зазначає Н. Савченко, професійний імідж може бути позитивним, коли досягається гармонійна взаємодія з природним та соціальним середовищем, а також високий рівень узгодженості особистісних цінностей, мотивів та установок. Водночас, імідж може набувати негативного характеру при дисгармонійній взаємодії з оточенням, соціальною групою або в разі низької узгодженості особистісних складових і професійного образу [21, С. 55–62].

Позитивний імідж сучасного педагога визначається його харизмою, яка, на рівні підсвідомості, приваблює та захоплює здобувачів, майже «зачаровуючи» їх і викликаючи бажання наслідувати. Щодо структури позитивного педагогічного іміджу вчителя НУШ, ми спираємося на аналіз сучасних поглядів.

В дослідженнях М. Варданян розглядається модель іміджу педагога як структурована сукупність взаємозв'язаних компонентів:

- зовнішнього (вербальний, габітарний, матеріалізовані елементи, кінетичний, середовищний);
- внутрішнього (установки, цінності, уміння, знання, здібності, самооцінка і тд.);
- процесуального (стиль спілкування та керівництва), що проявляється у функціях, які взаємодіють між собою.

Ми схвалюємо погляди вченої на структуру іміджу педагога, але вважаємо доцільним розширити її, додаючи компоненти, обумовлені сучасними тенденціями в освіті України та в розвитку Нової української школи. Ці компоненти включають володіння емоційним інтелектом, здатність до побудови партнерських відносин з іншими учасниками освітнього процесу, навички виступати: фасилітатором, коучем, тьютором, модератором в індивідуальній освітній траєкторії дитини, а також сучасність, креативність, емпатію, повагу до загальнолюдських цінностей (морально-етичних та соціально-політичних).

Важливо відзначити, що знання, навички, уміння й здібності в структурі іміджу ми групуємо в поняття «базові компетентності вчителя початкових класів НУШ». Вони включають:

- загальнокультурну;
- підприємницьку;
- професійно-педагогічну;
- психологічно-фасилітативну;
- соціально-громадянську;
- мовно-комунікативну;
- інформаційно-цифрову.

На основі узагальненого матеріалу ми показуємо структурну модель педагогічного іміджу учителя початкових класів НУШ на рисунку 1.

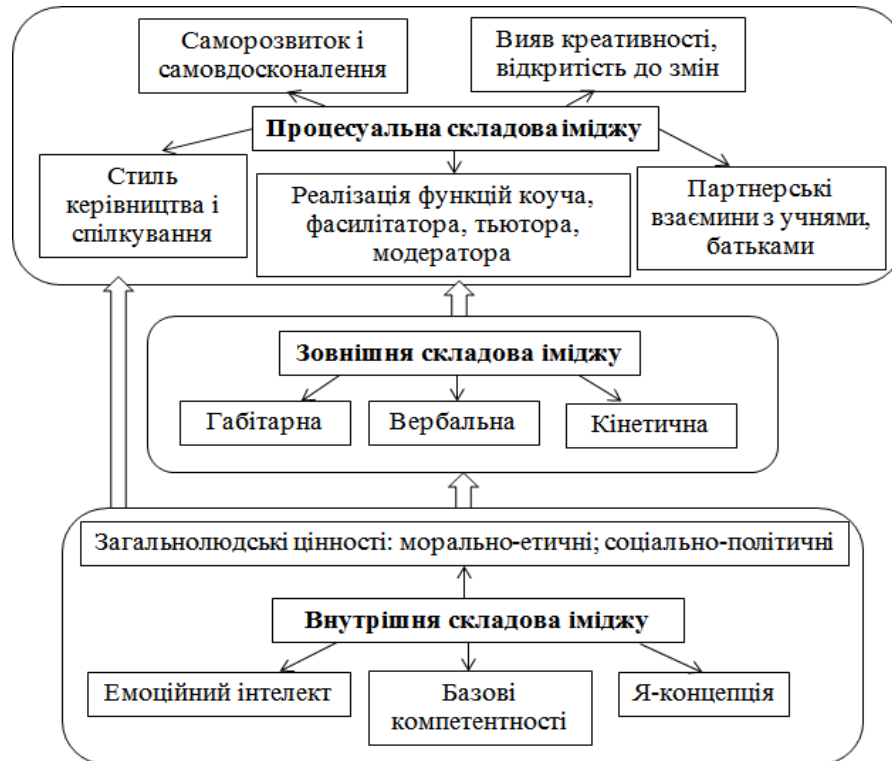

Рис. 1. Структурна модель іміджу вчителя початкових класів НУШ.

Структура іміджу вчителя початкових класів Нової української школи являє собою синтез трьох взаємопов'язаних компонентів. Основною складовою іміджу є внутрішня, від рівня розвитку якої значною мірою залежить його зовнішній прояв. Водночас, процесуальна складова формується під впливом як внутрішніх, так і зовнішніх факторів.

Аналіз літератури підтверджує, що створення педагогічного іміджу є складним і багатовіковим процесом. В результаті вивчення праць Т.В. Лайко [8] та І.В. Трубник [26], розроблено програму формування іміджу майбутнього вчителя НУШ, яка включає п'ять етапів:

- Аналіз самопізнання та самооцінки за допомогою опитувальників.
- Ознайомлення з моделлю педагогічного іміджу вчителя НУШ.
- Порівняння реального образу з ідеальним.
- Визначення мети, завдань і шляхів формування педагогічного іміджу вчителя нової української школи.
- Реалізація програми формування іміджу вчителя через спрямовані заходи вищого навчального закладу та самостійну роботу над собою.

Створення педагогічного іміджу вчителя охоплює період його навчання у вищому навчальному закладі. Під час різних методів аудиторної і позааудиторної роботи, та різних видів педагогічної практики, майбутні фахівці поступово вивчають його складові. Після завершення навчання в університеті, імідж повинен набути майже завершеної форми.

Дослідження педагогічної теорії та практики підтверджує, що найбільш ефективними методами формування педагогічного іміджу майбутніх учителів нової української школи є використання технологій, форм та методів, які активізують їхню навчально-пізнавальну діяльність. Серед них важливі інтерактивні технології, метод проєктів і тренінгові заняття.

Інтерактивне навчання – це специфічний підхід до організації навчання, який передбачає активну взаємодію між студентами та

викладачем. Під час цього процесу вирішуються проблемні завдання, відбуваються дискусії та диспути.

Популярними методами інтерактивного навчання є робота у парах, «акваріум», ділові ігри, «карусель», ротаційні трійки, «дерево рішень», «займи позицію» та кейс-метод. Застосування інтерактивних технологій істотно впливає на формування внутрішніх та процесуальних компонентів іміджу та вербальної складової зовнішньої частини [6].

Метод проєктів відкриває розширені можливості для формування позитивного іміджу майбутнього учителя НУШ. Ця педагогічна технологія включає в себе різноманітні креативні методи, такі як дослідження, пошукова робота та вирішення проблемних ситуацій.

Розробка та представлення проєктів формує у студентів навички комунікації, переконування, узгодження та досягнення цілей в строго визначений час. Водночас формуються такі важливі якості, як толерантність, взаємоповага та взаємодопомога.

У процесі навчання майбутніх учителів можуть організовуватися спеціальні проєкти, спрямовані на розвиток конкретних аспектів іміджу педагога. Проєкт «Імідж сучасного педагога», націлений на формування зовнішньої складової педагогічного іміджу. Студенти, зокрема, презентують моделі одягу для вчителя з різним функціональним призначенням, вправляються в створенні зачісок та макіяжу «на швидку руку» і розвивають навички в ситуаціях, які вимагають використання міміки, жестів та пантоміми [15].

Тренінгові заняття використовуються як ефективний метод формування педагогічного іміджу. Навчальні тренінги у професійній підготовці студентів описуються як процес, під час якого студенти

розв'язують спеціально адаптовані тренінгові завдання, спрямовані на їхню майбутню професійну діяльність. Ці тренінги розроблені на основі інструктивних та методичних матеріалів й відповідають актуальним вимогам до професійної діяльності.

Умови даного методу сприяють цікавому та захопливому процесу навчання, оскільки вони передбачають постійний пошук відповідей на питання, пов'язані із традиційним підходом до навчання. Тренінги сприяють вільному спілкуванню, взаємодії та активності всіх учасників освітнього процесу. Вони також створюють умови, щоб відбувалася генерація нових ідей та їх реалізація, педагогічна рефлексія, сприяють культурі професійного спілкування, організаторським навичкам та умінню керувати емоційним станом [18].

Слід відзначити, що для цільового формування іміджу сучасного педагога можуть використовуватися елементи коучингу. Коучинг, який розглядається як інструмент особистісного та професійного розвитку, передбачає всебічну взаємодію між коучем (яким може бути вчитель-практик чи викладач) та студентами. Його перевагою є те, що коуч не надає готових рекомендацій, але спонукає здобувачів знаходити власні рішення та навчає діяти по-новому у майбутньому. Такий метод ефективно впливає на формування всіх складових іміджу викладача [17].

Останнім часом дослідження проблем іміджу соціального суб'єкта набуває більшої актуальності як на практичному й теоретичному рівнях. Стосується це багатьох сфер, зокрема й педагогіки, де формування позитивного іміджу педагога є стратегічним завданням. Імідж вчителя відіграє важливу роль у виховному процесі, впливаючи на сприйняття учнями та колегами. Зовнішній образ, вербальні й невербальні комунікаційні засоби, а також внутрішня відповідність професії — ключові

компоненти педагогічного іміджу, що сприяють ефективній взаємодії в освітньому середовищі.

1.2. Система оцінювання результативності діяльності вчителя початкових класів: формуюче, рейтингове, самооцінювання, атестація

В умовах сучасної епохи, ознаменованої глобалізаційними процесами, ключовим явищем є зростання значущості освіти як основи суспільного прогресу. У цьому контексті сучасні загальноосвітні навчальні заклади стикаються з викликом розробки й вбудови в систему управління технологій, критеріїв до якості освітнього процесу й оцінювання досягнень закладу освіти й педагогічної діяльності.

Хоча оцінювання результативності педагогічної діяльності передбачене законодавчими актами, зокрема наявним стандартним положенням про атестацію педагогічних працівників України, процес виявляється надзвичайно складним через його багатогранність. Аналіз свідчить, що досі відсутня науково обґрунтована, загально визначена професіограма діяльності педагога, що ускладнює визначення чітких та однозначних критеріїв оцінювання та розробку методики його здійснення. Відсутність науково обґрунтованих параметрів призводить до формалізму та необ'єктивності у процесі оцінювання педагогічної діяльності, що негативно впливає на рівень їхнього професіоналізму та, у кінцевому підсумку, на якість освіти [23].

Через це виникає необхідність проведення такого досліджень у галузі оцінювання педагогічної діяльності. Важливо відзначити, що педагогічна діяльність прямо регламентується нормативними та правовими

документами в освітній сфері. В наукових та педагогічних джерелах є багато критеріїв оцінювання результативності педагогічної діяльності, які можна піддати вимірюванню кількості та порівняльному аналізу на основі кваліметричного підходу.

Декілька вчених, таких як В. Беспалько, Г. Дмитренко, Г. Єльнікова, займалися розробкою кваліметричного стандарту діяльності педагогічного колективу та окремих педагогів. Є також дослідники, такі як Є. Березняк, Л. Даниленко, В. Стіос, які приділяли увагу оцінюванню організації методичної роботи. Академік Ю. Бабанський розробив систему критеріїв для визначення ефективності навчального та виховного процесу в залежності від діяльності педагога [25].

Незважаючи на існуючі дослідження, процес оцінювання теоретичної, практичної підготовленості педпрацівників залишається актуальним, особливо в сучасних умовах розвитку освіти.

Вивчаючи історичний аспект проблеми стало зрозуміло, що професія педагогів у закладах вищої освіти є однією з найдавніших. Ця діяльність визначалася як одна з найважливіших завдань у формуванні суспільства. Педагогічна діяльність, спрямована на передачу досвіду новому поколінню та підготовку його до життя і праці, виділила навчання і виховання у самостійну функцію.

Історичний аналіз показує, що найперші заклади освіти виникли в країнах Стародавнього Сходу під час формування рабовласницького суспільства. Вчителями переважно були священники. Вони мали високий соціальний статус, і їхня діяльність була високо оцінена [32].

Науковці сучасності різним чином розглядають ефективність навчання закладів освіти. На сьогоднішній момент критерії й показники

для оцінювання навчального процесу в закладах освіти на законодавчому рівні не є уніфікованими. Сутність їх ефективності у навчально-виховному процесі ускладнюється специфікою педагогічної діяльності. Важливо врахувати, що не все в педагогічній діяльності може бути оцінено через позицію загальнозначущих положень.

Вивчення педагогічної діяльності не може бути остаточним і абсолютним. Педагог-професіонал керує навчально-виховним процесом та не діє хаотично. Наразі наука не може відповісти на всі запитання, що з'являються у роботі викладача, і наукове формулювання критеріїв оцінювання професійної діяльності обмежене рівнем розвитку фахових дисциплін.

Сучасний інтерес до проблем педагогічної діяльності визначається досвідом передових країн світу, де посада педагога пов'язана з високим рівнем компетентності. Зокрема, американський вчений Д. Дорн вважає, що без регулювання оплати праці освітян, залежно від показників їхньої майстерності, країна не зможе досягти прогресу в реформі системи освіти. Питання оцінювання праці педагога та його зв'язку з розподілом заробітної плати активно обговорюється в різних країнах і визначається як важлива тема на міжнародних конференціях та дискусіях, де розробляються спроби визначити нові критерії для оцінювання діяльності закладів освіти загалом та оновити застарілі методи оцінювання роботи вчителів [33].

Не дивлячись на інтенсивні пошуки методів оцінювання результатів педдіяльності, поки не вдалося знайти задовільного рішення, яке б влаштувало не тільки адміністраторів, а й педагогів. Загалом проблема підвищення якості роботи педагогів є актуальною та загально визнаною у всіх країнах через постійну суперечність між вимогами держави і суспільства до системи освіти та реальними можливостями її виконання.

Ця проблема включає три основні аспекти:

- якість підготовки педагогів;
- правила й методи відбору вчителів, що впливають на якість їхньої професійної діяльності;
- оцінка педагогічної діяльності (атестація) в навчальних закладах чи незалежних «центрах якості» та асоціаціях фахівців у галузі освіти.

Згідно з дослідженням Т. Казаріцької, оцінювання педагогічної діяльності має дві основні функції: орієнтаційну, яка дозволяє визначати напрямки та методи подальших дій, та стимулюючу, яка заохочує особу до дій у певному напрямку. Останнім часом сфера педагогічного оцінювання значно розширюється, набуваючи більше функцій, таких як аналітична, контрольна, корекційна, інформаційна та мотиваційна.

Використання оцінювання педагогічної діяльності охоплює різноманітні аспекти, такі як підбір та впорядкування нових працівників, кар'єрний розвиток, раціоналізація методів роботи, покращення організації праці, налагоджена системи мотивації, оцінка ефективності навчання, оновлення програм підвищення кваліфікації та управлінської структури школи.

Оцінка педагогічної діяльності вчителя має бути здійснювана на основі різноманітних показників, таких як:

- розвиток навичок навчальної та пошукової роботи;
- використання енциклопедичної, довідникової літератури та наукових й інформаційних засобів;
- створення програми з визначенням цілей та завдань наукової, методичної роботи;

- впровадження інноваційних підходів у практичну та індивідуальну діяльність;
- формування інноваційних підходів до колективної практики;
- праця над визначеною науково-методичною темою;
- аналіз отриманих результатів;
- підвищення кваліфікації педпрацівників;
- атестація педпрацівників та інше.

Під час оцінювання педагогічної діяльності вчителя використовуються критерії та показники, які визначені типовим положенням про атестацію педагогічних працівників України. Атестація спрямована на комплексне оцінювання педагогічної діяльності, визначення відповідності посаді, рівня кваліфікації, присвоєння кваліфікаційної категорії та педагогічного звання. Метою атестації є мотивування росту професійної майстерності, постійне підвищення рівня професійної компетентності, підвищення престижу та авторитету, розвитку творчої ініціативи, забезпечення ефективності навчально-виховного процесу [25].

Для виявлення індивідуальних досягнень учнів застосовують формувальне оцінювання, без порівняння результатів між учасниками та без адміністративних висновків за результатами навчання. Воно включає не лише діагностику знань і навичок, але й досягнення інших важливих цілей. Рейтингове оцінювання застосовується для полегшення конвертації внутрішніх оцінок.

Таблиця 1. Рейтингове оцінювання

А	Відмінно	високо організована робота (одна незначна помилка_
В	Дуже добре	вище за середнє (декілька незначних помилок)

C	Добре	звичайна робота (декілька незначних помилок)
D	Задовільно	Посередньо (значні недоліки)
E	Достатньо	виконання задовольняє мінімуму критеріїв оцінки
F X	Не здано	для одержання кредиту потрібне деяке доопрацювання
F	Не здано	для одержання кредиту потрібне значне доопрацювання

Таким чином, у сучасну епоху глобалізації освіта набуває ключового значення для суспільного прогресу. Загальноосвітні заклади стикаються з викликом впровадження передових технологій та критеріїв оцінювання якості освітнього процесу і педагогічної діяльності. Оцінка діяльності педагогів є складною через відсутність науково обґрунтованої професіограми, що призводить до формалізму та необ'єктивності. Незважаючи на існуючі дослідження, питання розробки ефективної методики оцінювання залишається актуальним, потребуючи подальших досліджень для підвищення якості освіти.

1.3. Електронне портфоліо як інструмент презентації рівня професійної компетентності педагога

Створення такого портфоліо для вчителя початкових класів матиме кілька важливих переваг:

- Електронне портфоліо дає можливість педагогу наочно представляти досягнення учнів, додаючи фотографії, відео, аудіозаписи та інші матеріали, які краще ілюструють їхні навички та успіхи.

- Це забезпечує зручний доступ до документації для батьків, колег, адміністрації та самих здобувачів, спрощуючи та пришвидшуючи обмін даними.
- Електронне портфоліо може бути ефективним інструментом для залучення батьків до навчального процесу, дозволяючи їм відслідковувати прогрес своєї дитини та бути в курсі подій у класі.
- Учителі можуть використовувати його для аналізу та рефлексії над власною педагогічною діяльністю, відслідковуючи, які методи працюють найкраще та коригуючи їх для досягнення кращих результатів.
- Електронні портфоліо легко зберігаються та оновлюються онлайн, забезпечуючи постійний доступ до матеріалів і запобігаючи втраті інформації.
- Робота над створенням і управлінням електронним портфоліо сприяє розвитку цифрових компетенцій як у вчителів, так і в учнів.

Загалом, електронне портфоліо може значно полегшити процес ведення записів, зберігання та обміну інформацією в освітньому процесі.

Портфоліо є збіркою виконаних робіт та досягнень конкретної особи чи компанії, незалежно від того, чи представлене воно на папері чи в електронному вигляді. Термін «портфоліо» походить від італійського слова «portafoglio» (портфель), де «porta» означає «носити», а «foglio» – «аркуш».

Портфоліо може існувати у різних форматах, включаючи електронні варіанти, які можуть бути доступні як локально, обмеженою аудиторією, так і глобально, для всього світу через Інтернет, в цьому випадку його також можна назвати веб-портфоліо.

В основному, портфоліо використовується для фіксації, акумулювання, оцінки та самооцінки педагогічних досягнень за деякий період часу. Його мета - накопичити досягнення, відстежити професійний

прогрес та представити діяльність і професійний розвиток за конкретний період.

Функції портфоліо включають:

- ✓ діагностичну - фіксація змін протягом часу;
- ✓ змістовну - розкрити спектр виконаних робіт;
- ✓ розвиваючу - забезпечити безперервний процес освіти та самоосвіти;
- ✓ мотиваційну - відзначити результати діяльності;
- ✓ рейтингову - пошук кількісних і якісних індивідуальних досягнень.

Портфоліо також має і практичне значення для майбутньої атестації або ж систематизації діяльності його власника; стимулює професійний розвиток. Існують різні моделі портфоліо: для власного, загального огляду, портфель-самооцінка та портфель-звіт для представлення успішності та прогресу діяльності іншим особам [28].

Види портфоліо

Портфоліо документів:

- Дипломи.
- Грамоти.
- Свідоцтва.
- Довідки.
- Посвідчення.

Портфоліо робіт

- Конкурсні роботи.
- Тексти виступів на семінарах, методичних радах.

- Сценарії різних масових заходів.
- Відеозаписи, фотоальбоми різних заходів.
- Проекти розвитку бібліотеки.
- Авторські освітні програми.
- Друковані роботи.

Портфоліо відгуків

- Характеристики ставлення до різних видів діяльності.
- Письмовий аналіз ставлення до своєї діяльності та її результатів (рецензії, відгуки, резюме і т.д.).
 - Відгуки колег про проведені заходи, методистів, адміністрації школи, вчителів-предметників.
 - Список представлених робіт.

Особистий портфоліо

- Професійний портрет особистості.
- Виконується у формі резюме.
- Акцент на досвіді роботи, самоосвіті, використанні сучасних інформаційних технологій, проектній діяльності.
 - Включає роздуми у формі есе та результати професійного тестування.

Сфокусоване на конкретній темі може включати плани занять, розробки тем, пояснювальні записки, обґрунтування теми, програму курсу, роботи учнів, самоаналіз роботи та підведення підсумків.

Методика формування портфоліо

Визначення мети

1. Проаналізувати власну роботу.
2. Представити динаміку професійного росту.

3. Продемонструвати свій досвід за весь період роботи.

Вибір матеріалів

1. Відібрати головне і систематизувати.
2. Врахувати останні 3-5 років професійного досвіду.
3. Скласти перелік представлених робіт.

Організація портфоліо

1. Вибір формату (файлова папка, електронний варіант, чи обидва).
2. Розміщення матеріалів (хронологічно, за видами матеріалів).
3. Складання переліку матеріалів.

Зберігання та доступ

1. В бібліотеці, методичному кабінеті, адміністрації школи.
2. Представлення оригіналів або копій залежно від місця зберігання.

Представлення портфоліо

Презентація або захист перед колективом.

Оформлення портфоліо

1. Єдиного стандарту не має, проте ключовим є логічний порядок. Декілька рекомендацій.
2. Використовуйте файлову папку з заголовками розділів.
3. Розміщуйте кожну роботу, документ або підбірку в окремий файл.
4. Позначайте дату на кожному елементі портфоліо для прослідковування динаміки.
5. У друкованому варіанті додавайте посилання на документи чи їх копії, зазначаючи номер додатку.

6. В електронному варіанті включайте гіперпосилання на документи та інші матеріали для зручності презентації портфоліо.

Резюме

Резюме — це коротке узагальнення основних відомостей про особу, включаючи освіту, професійний досвід та біографічні дані. Воно відрізняється лаконічністю та дозволяє особі, шукаючи роботу, представити себе так, щоб залишити позитивне враження. Правильно складене резюме — це ключ до успіху. Обсяг не повинен перевищувати однієї сторінки, інформацію слід розміщувати легко візуалізовано та акцентувати увагу на особистісних позитивах.

Вимоги до резюме

1. Вичерпність інформації з акцентом на основних елементах.
2. Грамотність та бездоганний друк.
3. Чітке оформлення та персоніфікація (перелік фірм, де працювала особа, та імена керівників, якщо це доцільно).

Види резюме

1. Звичайне (Стандартне): довільна форма, відображає освіту, досвід і біографічні дані.
2. Хронологічне: відображає досвід за роками.
3. Функціональне: демонструє освіту і потенціал, висвітлює професійні здібності, підтвержені попереднім досвідом.

Хронологічне резюме включає такі розділи:

- Прізвище, ім'я, по батькові, адреса та номер телефону.
- Мета пошуку роботи.
- Освіта та наукові ступені.
- Список публікацій.

- Досвід роботи.
- Сімейний стан, стан здоров'я, хобі, членство у товариствах тощо.
- Наявність рекомендаційних листів.

Функціональне резюме:

- Початкові пункти збігаються з пунктами хронологічного резюме.
- В наступних пунктах висвітлюються уміння та навички, замість переліку попередніх посад.

Отже, створення електронного портфоліо для вчителя початкових класів має кілька переваг: воно дозволяє візуалізувати досягнення учнів, забезпечує легкий доступ до інформації та сприяє залученню батьків до навчального процесу. Електронне портфоліо також допомагає вчителям рефлексувати над своєю діяльністю, зберігати матеріали онлайн та розвивати цифрові навички. Це ефективний інструмент для систематизації діяльності, оцінки професійного прогресу і атестації педагогів.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

2.1. Етапи і методика педагогічного експерименту

Сучасне суспільство вимагає від педагога нових кваліфікацій. Воно потребує вчителя-професіонала, який має високу наукову, методичну, психолого-педагогічну, теоретичну і практичну підготовку, здатний до безперервного навчання, творчості і постійного самовдосконалення [15].

У зв'язку з цим, реформаційні зміни в освітньому просторі на всіх рівнях стають критично важливими для удосконалення ефективності методичної роботи. Вона повинна базуватися на досягненнях психолого-педагогічної науки та перспективному педагогічному досвіді, спрямованому на підвищення фахової майстерності педагогічних працівників і розвиток творчого потенціалу кожного вчителя.

У комплексі завдань методичної роботи визначають пріоритети:

- Покращувати навчально-методичне забезпечення та методики його застосування.
- Використовувати сучасні технології навчання та виховання.
- Систематична робота, спрямована на підвищення кваліфікації педагога.
- Накопичувати та впроваджувати кращий педагогічного досвіду.

Основними принципами науково-методичної роботи є оперативність, гнучкість, випереджувальний підхід, оптимальне поєднання

індивідуальних і колективних форм, а також практична орієнтація на культурні знання та моральні цінності.

Вся діяльність педагогічного колективу закладу спрямована на вирішення головної навчально-методичної задачі — забезпечення належного рівня професійної підготовки та готовності випускників до майбутньої виробничої діяльності. Адміністрація та педагогічний колектив постійно шукають ефективні рішення цієї проблеми, використовуючи інноваційні підходи до організації науково-методичної роботи. Ми розробляємо перспективний план поетапного його впровадження для використання педагогами [6].

Щоб вирішити дану проблему необхідно внести зміни, в першу чергу, у психологічну настанову викладачів, що є ключовим аспектом у цьому контексті. Другим важливим кроком є модернізація науково-методичної роботи з педагогічними кадрами, оновлення системи накопичення та поновлення фахових знань. Також слід активно впроваджувати нові педагогічні ідеї та технології, а також проводити дослідження, узагальнювати та поширювати педагогічний досвід, що є нашим основним напрямком діяльності.

Кожен педагог має планувати свою роботу відповідно до науково-методичної проблеми, при цьому методична рада, складена з завідувачів відділень, голів циклових комісій та викладачів-методистів, активно працює у напрямку вирішення цих завдань.

Розглядаючи шляхи вирішення актуальних проблем, методична рада координує діяльність циклових комісій і здійснює аналіз роботи викладачів у системі наукової та методичної діяльності. Крім того, вона займається

вивченням, узагальненням та презентацією кращого педагогічного досвіду, а також готує питання для обговорення на педагогічних радах.

Методична рада акцентує особливу увагу на тих формах організації науково-методичної роботи, що сприяють творчому розвитку викладачів і підвищенню результативності навчально-виховного процесу.

Задля досягнення поставлених цілей проводяться різноманітні заходи, такі як психолого-педагогічні семінари, круглі столи, адаптаційні сесії для слухачів, педагогічні читання, тренінги та майстер-класи. Тематика цих заходів охоплює контроль навчальних досягнень учнів, інтеграцію освіти та виховання, питання педагогічної етики та такту, використання інформаційних технологій у навчанні, особистісно-орієнтовані педагогічні методики, проектні технології для формування професійних компетентностей, а також розробку навчально-методичних комплексів та цифрової педагогіки [6].

Викладачі активно впроваджують інформаційно-комунікативні технології в навчальний процес, включаючи мультимедійні презентації. Особистісно-орієнтована модель методичної роботи спрямована на максимальне використання творчого потенціалу кожного педагога та його повне включення у перебудову системи освіти.

Методична робота з педагогічними кадрами використовує не лише традиційні, але й інтерактивні форми, сприяючи більш повному взаємодії та обміну ідеями.

Велика увага приділяється практиці взаємовідвідувань уроків, що є не лише платформою для обміну досвідом викладання дисциплін, але і ефективним інструментом для встановлення міжпредметних зв'язків. Ця ініціатива призводить до позитивних змін у професійній підготовці

викладачів і включає видання методичних посібників, програм, та методичних розробок. Робота «Школи молодого педагога» є достатньо активною.

Головна мета науково-методичної роботи з молодими педагогами - забезпечити зростання їхнього фахового рівня, створити широкі можливості для удосконалення професійної підготовки та розвитку навичок прогнозування своєї професійної діяльності.

Щомісяця проводяться заняття, на яких, крім теоретичних аспектів, практичні психологи надають поради молодим педагогам. Заняття включають обговорення питань, пов'язаних з психолого-педагогічними аспектами організації занять, таких як структура занять, зміст та методика навчання, а також правила, що сприяють успішному його проведенню. Заняття також зосереджують увагу на різних формах організації навчального процесу та рекомендаціях для проведення занять, вибору раціональних методів викладання нового матеріалу.

У процесі практичної роботи викладачі представляють власні навчальні та методичні розробки, демонструють їхнє застосування на заняттях та діляться порадами щодо подальшого удосконалення у власній роботі.

Основною вимогою для створення авторської навчальної розробки є приділення уваги викладачами та майстрами виробничого навчання. Метою цих розробок є бажання автора поділитися своїм педагогічним досвідом з колегами, що сприяє підвищенню педагогічної майстерності автора. Водночас, методичні рекомендації мають надавати підтримку керівникам навчальних закладів і головам методичних комісій у керівництві процесом створення методичних розробок, а також допомагати

викладачам і майстрам виробничого навчання у безпосередньому виконанні цих розробок.

Під час написання методичних розробок можна керуватися деякими критеріями:

1. Актуальність та перспективність, де важливими є наявні освітні проблеми, які відповідають навчальним запитам, життєвим потребам та інтересам учасників проекту.
2. Складність й актуальність, яка відповідає освітнім запитам та життєвим потребам, інтересам учасників проекту.
3. Можливість практичного використання розробки іншими вчителями при організації науково-дослідницької діяльності учнів.
4. Достатній теоретичний рівень та дослідницький характер, що передбачає розгляд теми на сучасному рівні розвитку відповідної науки.
5. Методична розробка має структурні елементи: зміст, вступ або передмова, основна частина, висновки, список використаної літератури та додатки.

Тематичний план або зміст розробки включає наступні основні розділи:

1. Вступ. У цьому розділі викладається тема розробки, розкриваються її теоретичні засади, конкретизуються мета та основні завдання. Також, пояснюється цільова аудиторія розробки та її взаємозв'язок з навчальним процесом.
2. Основна частина. Ця частина відповідає темі розробки та підпорядковується основній меті та завданням. Тут подається опис методики викладання навчального матеріалу. Зазначається специфіка використання розробки в залежності від віку слухачів, умов навчального закладу та рівня підготовки педагогів. Також, розглядаються рекомендації

для найефективнішого використання розробки залежно від матеріалу, умов та етапу організації дослідницької діяльності.

Чотири розділи основної частини:

- Теоретичний розділ.
- Дослідницький розділ.
- Профілактичний (корекційні проекти тощо).
- Рекомендації для всіх учасників навчально-виховного процесу (учнів, педагогів, батьків) з розгляду питання.

3. Висновки включають результати власного досвіду роботи, рекомендації щодо практичного використання даної методичної розробки іншими освітянами, а також можливості роботи за представленою методикою в різних умовах.

4. Додатки наводять довідковий та інформаційний матеріал: таблиці, схеми, рисунки, а також переліки тем дослідницьких робіт у наукових галузях, орієнтовні форми вимог до проведення досліджень, приклади оформлення їх результатів, протоколи тощо.

Вимоги до технічного оформлення матеріалів. Описуються вимоги до комп'ютерного набору, шрифту, розмірів полів, структури сторінок та кольору тексту.

Методичні рекомендації. Розглядають питання тематики, структури та змісту методичних розробок теоретичних і практичних занять. Також надають поради щодо викладання окремих методів навчання, зокрема використання бесіди, кінофільмів, екскурсій та інших методів.

Технічне оформлення матеріалів. Зазначаються вимоги до комп'ютерного набору тексту, використання конкретного текстового редактора, розмірів шрифту та міжрядкового інтервалу, а також параметрів полів сторінки.

Розробки цього типу передбачають, що викладач або майстер виробничого навчання фокусуватимуться лише на конкретних аспектах застосування окремих методів, обходячи інші аспекти уроку або навіть непорушуючи їх взагалі. Такий підхід враховує, наскільки це сприятиме кращому засвоєнню матеріалу. Аналогічний підхід буде властивий і методичним розробкам, орієнтованим на використання окремих принципів дидактики в навчанні. У процесі створення розробок цього типу викладач буде обмежуватися лише одним аспектом.

Прикладами таких розробок можуть бути:

- Використання принципу наочності. Викладач чи майстер виробничого навчання рекомендує оптимальні наочні засоби та надає методику їх використання. Інші аспекти торкаються лише у тому випадку, якщо вони сприяють розкриттю основного аспекту.
- Доказовість і переконливість. В розробках цього типу викладачі та майстри виробничого навчання докладно описують засоби, які роблять пояснення переконливим і доказовим при вивченні окремих предметів чи тем.
- Національна ідея та ідейна направленість уроку. Автори надають рекомендації щодо забезпечення ідейної направленості занять та досягнення виховних завдань, враховуючи лише конкретний аспект.
- Систематичність і послідовність у процесі проведення занять. В розробках цього типу розглядаються питання про послідовність подачі матеріалу, досягнення мети даної послідовності та забезпечення отримання системи занять учнями.

Велику увагу в рамках тематики методичних розробок слід приділяти питанням позакласної роботи із учнями. Методичні розробки на цю тему включають:

- Розвиток соціальної активності здобувачів освіти: різні форми самоврядування.
- Методика розкриття творчого потенціалу здобувачів освіти за допомогою діяльності клубів за інтересами.
- Підготовка й проведення заходів: вечорів, диспутів, зустрічей із видатними людьми.
- Зміст і форми педагогічної взаємодії: включаючи роль класного керівника.
- Психолого-педагогічні проблеми діагностики та прогнозування виховного процесу.
- Класний керівник й батьки. Партнерство й співпраця у вихованні через діагностичне спілкування.

У процесі навчання важливо враховувати досвід роботи виробників, інноваційні технології, наукові досягнення. Методичні розробки на цю тему показують, як вчителям та майстрам виробничого навчання досліджувати ці питання і представляти їх здобувачам освіти.

Домашнє завдання сприяє досягненню високої якості навчання та розвитку навичок самостійної роботи з вивченого матеріалу.

Методичні розробки педагогів та майстрів виробничого навчання можуть бути присвячені питанням змісту і характеру домашніх завдань, а також обладнанню аудиторій та майстерень. Вони можуть охоплювати активні методи і форми навчання, подаючи методи проведення активних занять як на практичних, так і на теоретичних заняттях.

Успіх викладачів та майстрів виробничого навчання значною мірою залежить від їхньої підготовки до занять. Вона включає читання спеціальної літератури, вивчення новинок у галузі, ознайомлення з

підготовкою здобувачів освіти, самостійне виконання завдань, продумування методики проведення занять тощо.

Всі ці аспекти розглядаються в методичних розробках, які можуть слугувати важливим інструментом підтримки для молодих педагогів. Заклади освіти мають значну кількість розбіжностей у змісті та формі робочих документів вчителів, майстрів виробничого навчання та учнів. Цю тему можна висвітлити у методичних розробках, таких як інструкційні та технологічні карти, обґрунтовуючи вибір конкретної форми та змісту, пояснюючи, яким чином це може бути корисним тощо.

Здобувачі освіти повинні навчатися самостійно опановувати нові машини і механізми, впроваджувати інноваційні технології тощо. В межах навчального закладу їм слід вивчати використання технічної документації. Методичні рекомендації можуть бути присвячені питанням того, яким чином учні повинні використовувати різноманітні довідники, альбоми, креслення, керівництва, таблиці, бібліотечні каталоги. Темою методичної розробки може стати будь-яке питання з навчально-виховної роботи і над цим важливо працювати. Однак методичні розробки можуть бути повноцінними лише тоді, коли вони глибоко обґрунтовані, з подачею рекомендацій, чіткими поясненням і відображенням прикладів.

Ключовою формулою може слугувати:

- ✓ Що – вказати, пояснити, проілюструвати;
- ✓ Як – представити, пояснити, продемонструвати;
- ✓ Чому – аргументувати чому обрано саме так, а не інакше.

Серед всіх видів методичних розробок, найбільш складною за формою та змістом є та, що стосується опису окремих уроків теоретичного й практичного навчання.

Педагогічний експеримент з формування фахових компетентностей майбутніх учителів початкової школи за допомогою електронного портфоліо може пройти кілька етапів.

Нижче наведено загальний опис етапів та методики такого експерименту.

Етап 1. Підготовчий етап.

1. Обґрунтування необхідності. Визначення мети та завдань експерименту, обґрунтування вибору електронного портфоліо як інструмента формування компетентностей.

2. Розробка програми. Створення програми експерименту, визначення ключових компетентностей, які будуть розвиватися.

Етап 2. Планування і розробка.

1. Вибір платформи. Вибір електронної платформи для створення портфоліо, враховуючи технічні та функціональні можливості.

2. Розробка матеріалів. Створення відповідних навчальних матеріалів, завдань і завдань для включення в портфоліо.

Етап 3. Реалізація експерименту.

1. Впровадження програми. Проведення навчального процесу, включаючи викладання та виконання завдань, спрямованих на розвиток обраних компетентностей.

2. Створення портфоліо. Майбутні педагоги активно використовують електронне портфоліо для систематизації своїх досягнень, роблять записи, викладають відео та інші матеріали.

Етап 4. Збір даних і аналіз.

1. Збір і обробка даних. Збір результатів, вивчення вмісту портфоліо, аналіз участі студентів у навчальному процесі.

2. Оцінювання ефективності. Аналіз результатів, оцінка досягнень студентів у розвитку обраних компетентностей за допомогою електронного портфоліо.

Етап 5. Аналіз та узагальнення.

1. Формування висновків. Визначення ефективності використання електронного портфоліо для формування фахових компетентностей.

2. Розробка рекомендацій. Висунення рекомендацій для подальших покращень та розвитку методики використання електронного портфоліо.

3. Публікація результатів. Публікація здобутих знань та дослідницьких висновків для подальшого використання та внесення змін в освітній процес.

Цей процес може бути адаптований відповідно до конкретних умов та цілей навчального закладу.

Отже, сучасний етап розвитку освіти потребує від педагогів нових кваліфікацій, спрямованих на постійне навчання, творчий підхід та самовдосконалення. Реформаційні зміни в освітньому просторі, зокрема в методичній роботі, є важливими для підвищення професійної майстерності педагогів. Особливу увагу приділяють індивідуальному розвитку викладачів, впровадженню сучасних технологій і накопиченню передового педагогічного досвіду, що дозволяє підвищувати ефективність освітнього процесу.

2.2. Авторське електронне портфоліо

Слайд №1. Прізвище, ім'я та по батькові вчителя; назва навчального закладу (якщо вчитель працює).

Слайд №2. Педагогічне кредо: «Підтримка, натхнення, та радість у кожному навчальному дні».

Слайд №3. Коротка інформація про навчання.

Слайд № 4. Фото дипломів про освіти.

Слайд № 5. Інформація про роботу (якщо вчитель має стаж роботи).

Слайд № 6. Життєве кредо: «Навчати, натхненням служити. Кожен день - новий шанс вплинути на майбутнє».

Слайд № 7. Завдання, які ставить вчитель:

1. Зробити навчання цікавим для дітей.
2. Виховати у дітях активність та впевненість у своїх можливостях та силах.
3. Розвивати індивідуальний підхід до дітей.
4. Створювати позитивну атмосферу, де учні зможуть реалізувати свій потенціал.

Слайд № 8. Педагогічна філософія:

1. Індивідуалізація та диференціація.
2. Активне навчання.
3. Розвиток критичного мислення та креативності.
4. Технології та інновації.
5. Розвиток соціальних навичок.
6. Партнерство з батьками.
7. Сприяння здоров'ю та любов до навчання.

Слайд № 9. Тема, над якою працює вчитель.

Слайд № 10. Висвітлення актуальності роботи.

Слайд № 11. Застосування інноваційних технологій.

Слайд № 12. Застосування інтерактивних технологій.

Слайд № 13. Методи навчання.

Слайд № 14. Фотографії проведення уроків.

Слайд № 15. Схема професійної діяльності: методична, навчальна та похакласна робота.

Слайд № 16. Принципи роботи:

1. Кожна дитина унікальна до якої треба знайти підхід для задоволення різноманітних потреб та віднаходження здібностей.
2. Залучання до навчання через різноманітні інтерактивні методи, ігри та завдання, які сприятимуть засвоєнню матеріалу.
3. Розвивати критичне мислення та творчість учнів.
4. Використання технологій для розширення можливостей навчання та залучення до інтерактивного вивчення.
5. Формувати основні цінності та соціальні навички, спираючись на емпатію, толерантність та співпрацю.
6. Надавати практичні приклади та конкретні завдання, які відображають реальний світ.
7. Розглядати батьків, як партнерів у навчальному процесі, сприяти взаємодії та обміну інформації про успіхи та потреби учнів.

Слайд № 17. Напрями роботи.

Слайд № 18. Правила педагогічної майстерності:

1. Ніколи не зупинятися на досягнутому.
2. Ділитися з дітьми своїм досвідом.

3. Займатися самоосвітою та саморозвитком.

4. Бути прикладом для дітей у всьому.

Слайд № 19. Нагороди вчителя.

Слайд № 20. Сертифікати про неформальну освіту.

Слайд № 21. Інформація про стажування.

Слайд № 22. Учать у методичній роботі.

Слайд № 23. Творчі доробки.

Слайд № 24. Робота з батьками.

Слайд № 25. Фото кабінету.

Слайд № 26. Плани на майбутнє.

Слайд № 27. Дякую за перегляд!

Отже, авторське електронне портфоліо вчителя представляє повний огляд його професійної діяльності, принципів викладання та цінностей. Основні акценти зроблено на індивідуальному підході до учнів, впровадженні інноваційних та інтерактивних технологій, а також на створенні позитивної та надихаючої атмосфери в класі. Вчитель активно працює над розвитком критичного мислення, соціальних навичок і творчості у дітей. У портфоліо також підкреслюється важливість партнерства з батьками та безперервного самовдосконалення. Це портфоліо демонструє професіоналізм, досягнення і плани на майбутнє.

2.3. Аналіз результатів експериментальної роботи

Створено авторське електронне портфоліо, яке було впроваджено в освітній процес Херсонського НВК № 56. Було обрано 2 паралелі 4 класів (4-А та 4-Б клас) та запропоновано одній із груп учнів переглянути електронне портфоліо вчителя (також його було надіслано у батьківську групу дітей, для ознайомлення з ним також і батьків). Після експерименту обом класам (4-А клас передивилися електронне портфоліо вчителя, 4-Б клас – не бачили електронного портфоліо вчителя) роздано анкету-опитувальник, яку вони мали заповнити з батьками та через день було зібрано анкети (додаток А).

Проведено аналіз даних. Всього було опитано 37 дітей, з них: 4-А клас – 18 дітей (11 дівчаток та 7 хлопчиків) та 4-Б клас – 19 дітей (10 дівчаток та 9 хлопчиків).

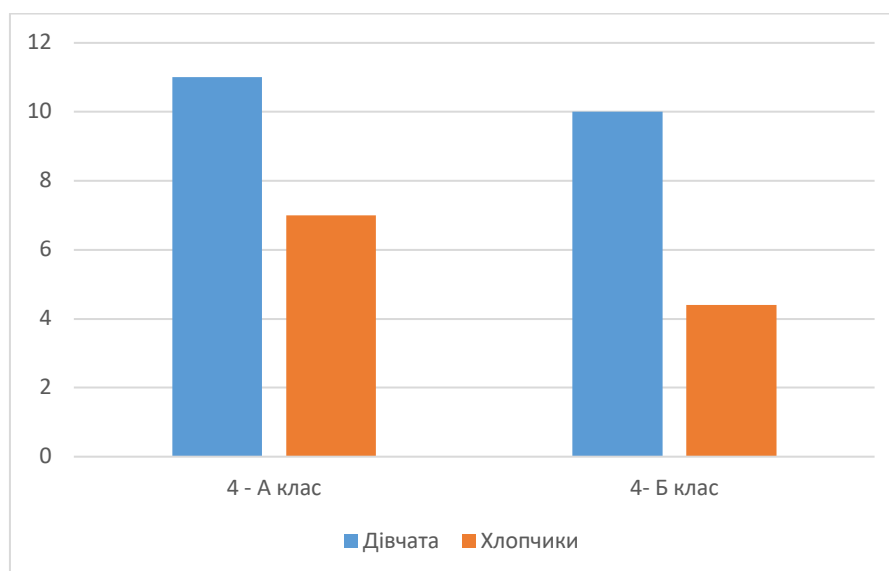

Рис. 2.3.1. Гендерна кореляція опитуваних.

Таблиця 2.3.1.

Зведена таблиця відповідей респондентів 4 –А класу.

№	Питання	Кількість респондентів
---	---------	------------------------

		Так	Ні	Не впевнений
1	Ви оцінюєте професіоналізм вчителя на високому рівні?	16	1	1
2	Чи відчуваєте ви впевненість у тому, що цей вчитель зможе зацікавити вас у навчальному процесі?	16	1	1
3	Наскільки, на вашу думку, вчитель підходить до кожного учня індивідуально?	16	1	1
4	Чи важливі для вас нагороди та досягнення вчителя у навчальному процесі?	10	3	5
5	Як ви думаєте, вчитель зможе створити позитивну атмосферу в класі?	17	1	0
6	Чи високі ваші очікування щодо застосування вчителем сучасних технологій на уроках?	16	1	1
7	Чи вважаєте ви, що цей вчитель буде ефективно співпрацювати з батьками?	16	1	1
8	Чи оцінили б ви на високому рівні залучення вчителя до постійного самовдосконалення?	16	1	1
9	Чи допомогло вам електронне	10	6	2

	портфоліо краще зрозуміти, який це вчитель?			
10	Чи змінилося ваше сприйняття вчителя після перегляду портфоліо?	5	12	1

На відкрите запитання (11) 8 людей зупинилося на слайді 11 – «Застосування інноваційних технологій», а 10 людей – на слайді 19 – «Нагороди вчителя».

Таблиця 2.3.2.

Зведена таблиця відповідей респондентів 4 –Б класу.

№	Питання	Кількість респондентів		
		Так	Ні	Не впевнений
1	Ви оцінюєте професіоналізм вчителя на високому рівні?	18	0	1
2	Чи відчуваєте ви впевненість у тому, що цей вчитель зможе зацікавити вас у навчальному процесі?	16	2	1
3	Наскільки, на вашу думку, вчитель підходить до кожного учня індивідуально?	14	2	3
4	Чи важливі для вас нагороди та досягнення вчителя у навчальному процесі?	11	7	1
5	Як ви думаєте, вчитель зможе	18	0	1

	створити позитивну атмосферу в класі?			
6	Чи високі ваші очікування щодо застосування вчителем сучасних технологій на уроках?	15	2	2
7	Чи вважаєте ви, що цей вчитель буде ефективно співпрацювати з батьками?	18	0	1
8	Чи оцінили б ви на високому рівні залучення вчителя до постійного самовдосконалення?	18	0	1
13	Чи цікавитесь ви додатковою інформацією про вчителя, яка не пов'язана з навчальним процесом (наприклад, життєве кредо, досягнення)?	10	9	0

На відкрите питання 12 відповіли:

- додаткові позакласні активності – 8 учнів;
- емоційна підтримка – 2 учні;
- краща комунікація – 1 учень;
- застосування нових методів навчання – 2 учні;
- утрималося – 6 учнів.

94,6 % опитуваних дітей, які переглядали електронне портфоліо оцінили роботу вчителя на високому рівні.

Група дітей, яка не переглядала електронне портфоліо вчителя, високо оцінила роботу вчителя – 84,2 %. Хоч показники високі, але можна зробити висновок, що електронне портфоліо вчителя допомагає візуалізувати його здобутки і бути високо оціненими з боку учнів та їх батьків.

Це опитування допомогло отримати різноманітні висновки щодо оцінки професіоналізму вчителя, ефективності його підходу до навчання та взаємодії з учнями і батьками. Зокрема:

1. Оцінка професіоналізму та взаємодії. Питання 1, 2, 3, 5 і 7 дають можливість зрозуміти, як учні оцінюють професіоналізм вчителя, його здатність зацікавлювати, підхід до індивідуальної роботи, створення позитивної атмосфери та співпрацю з батьками. Це дозволяє нам визначити загальне сприйняття вчителя учнями і які аспекти потребують покращення.

2. Важливість досягнень вчителя. Питання 4 дає уявлення про те, наскільки учні цінують нагороди та досягнення вчителя. Це може допомогти зрозуміти, як зовнішні досягнення впливають на авторитет вчителя серед учнів.

3. Використання технологій та самовдосконалення. Питання 6 і 8 дозволяють визначити очікування учнів щодо застосування сучасних технологій і рівень залученості вчителя до постійного самовдосконалення.

4. Вплив електронного портфоліо. Питання 9-11 (для групи, яка переглядала портфоліо) дозволяють оцінити, як саме електронне портфоліо вплинуло на сприйняття учнів, допомагає зрозуміти ефективність використання такого ресурсу для покращення іміджу вчителя та підвищення довіри до нього.

5. Очікування щодо додаткової інформації. Додаткові питання для групи, яка не переглядала портфоліо, дозволяють виявити, які чинники

могли б змінити сприйняття вчителя, а також чи цікавлять учнів особисті аспекти життя та досягнень вчителя.

Загальні висновки допомагають оцінити сильні та слабкі сторони вчителя з точки зору учнів, а також зрозуміти, як електронне портфоліо може впливати на їхнє сприйняття. Це може стати основою для вдосконалення методик викладання і кращого порозуміння між вчителем та учнями.

6 основних помилок при створенні Портфоліо вчителя:

1. Невизначена мета. Портфоліо часто створюється без чіткої мети, яка б дозволяла зібрати результати робіт та особисті розробки вчителя. Важливо визначити мету як засіб демонстрації майстерності та професійного рівня.

2. Переоцінка дипломів і сертифікатів. Надмірна вага приділяється освіті та сертифікатам як доказам професійного рівня, хоча вони не завжди відображають справжню майстерність вчителя. Важливо не переоцінювати роль документів із відзнаками.

3. Зосередженість на процесі, а не на результаті. При намаганні демонструвати участь у різних заходах, вчителі часто не надають конкретних результатів своєї діяльності. Важливо вказувати на конкретні досягнення та підтверджувати їх відгуками чи відеозаписами.

4. Показ обов'язків як показник професійного рівня. Деякі вчителі помиляються, включаючи в портфоліо рутинні обов'язки, які входять у повсякденні обов'язки. Це не вказує на професійний рівень, а є лише підтвердженням відповідності посаді.

5. Відсутність відгуків. Важливо отримувати відгуки не лише від колег, але й від здобувачів, батьків та інших учасників навчально-виховного процесу. Відгуки можуть слугувати підтвердженням

професійного рівня та досягнень.

6. Пасивна позиція вчителя. Деякі вчителі ставляться до створення портфоліо як до формальності, не розглядаючи його як інструмент самоконтролю. Важливо активно підходити до створення портфоліо, узагальнюючи досягнення та ставлячи нові цілі для професійного росту.

Таким чином, експеримент із впровадження авторського електронного портфоліо в освітній процес Херсонського НВК № 56 показав, що цей інструмент сприяє покращенню сприйняття вчителя як учнями, так і їхніми батьками. Група, яка переглядала портфоліо, оцінила роботу вчителя на 94,4% високо, тоді як у групі, що не бачила портфоліо, цей показник склав 84,2%. Це свідчить про те, що електронне портфоліо допомагає візуалізувати досягнення вчителя, підвищуючи його авторитет. Аналіз результатів також виявив сильні та слабкі сторони вчителя, що може бути корисним для вдосконалення методів викладання та взаємодії з учнями і батьками.

ВИСНОВКИ

1. Аналіз сучасних підходів до формування компетентностей педагогів початкової освіти виявляє кілька ключових тенденцій та стратегій, що сприяють ефективній підготовці майбутніх фахівців, а саме:

- компетентнісний підхід;
- інтерактивні та інноваційні методи навчання;
- інтеграція інформаційно-комунікаційних технологій;
- практико-орієнтоване навчання;
- рефлексія та самооцінка.

Таким чином, сучасні підходи до формування компетентностей педагогів початкової освіти характеризуються комплексністю, інноваційністю та орієнтацією на практику, що забезпечує високий рівень підготовки майбутніх фахівців у галузі освіти.

2. Розробка концепції електронного портфоліо для майбутніх педагогів початкової освіти є важливим кроком у вдосконаленні процесу професійної підготовки. Основною метою електронного портфоліо є підтримка процесу формування фахових компетентностей майбутніх педагогів. Завданнями є забезпечення можливостей для рефлексії, самооцінки, демонстрації професійного росту та досягнень. Електронне портфоліо повинно мати чітку структуру, яка включає розділи для зберігання різних типів матеріалів, таких як навчальні досягнення, сертифікати, відгуки від викладачів та практичних керівників, приклади навчальних матеріалів та проєктів. Важливо врахувати технічні вимоги та можливості платформи, на якій буде реалізовано електронне портфоліо. Це має бути зручний, інтуїтивно зрозумілий інтерфейс з можливістю інтеграції мультимедійних матеріалів, посилань та документів.

Таким чином, розробка концепції електронного портфоліо повинна враховувати як технічні, так і педагогічні аспекти, забезпечуючи ефективну підтримку процесу формування фахових компетентностей майбутніх педагогів початкової освіти.

3. Впровадження електронного портфоліо у навчальний процес підготовки майбутніх учителів початкової школи має значний позитивний вплив на формування їх фахових компетентностей:

- підвищення рівня рефлексії та самоконтролю;
- індивідуалізація навчання;
- зростання цифрової грамотності;
- покращення комунікації та зворотного зв'язку;
- зберігання та демонстрація досягнень;
- мотивація до постійного професійного розвитку;
- економія ресурсів та часу.

Отже, впровадження електронного портфоліо в освітній процес є ефективним інструментом, який сприяє покращенню якості освіти, розвитку фахових компетентностей майбутніх педагогів, та відповідає сучасним вимогам до підготовки професіоналів у галузі початкової освіти.

4. Оцінка ефективності методу електронного портфоліо для вчителів початкових класів свідчить про його значний позитивний вплив на професійний розвиток та навчальний процес. Воно сприяє підвищенню якості навчального процесу завдяки можливості систематичного відстеження та аналізу педагогічної діяльності, забезпечує вчителів можливістю проводити глибоку рефлексію над власною педагогічною практикою, що сприяє безперервному професійному розвитку та самовдосконаленню, полегшує комунікацію. Таким чином, оцінка ефективності методу електронного портфоліо для вчителів початкових

класів демонструє його численні переваги, які сприяють професійному розвитку вчителів, покращенню навчального процесу та підвищенню якості освіти в цілому.

5. Дослідження з впровадження авторського електронного портфоліо в освітній процес Херсонського НВК № 56 продемонструвало, що цей інструмент покращує сприйняття вчителя з боку учнів та їхніх батьків. Учні, які ознайомилися з портфоліо, оцінили роботу вчителя на 94,4% позитивно, тоді як серед тих, хто не переглядав портфоліо, цей показник склав 84,2%. Це свідчить про те, що електронне портфоліо ефективно представляє досягнення вчителя і підвищує його авторитет. Аналіз даних також допоміг виявити сильні та слабкі сторони вчителя, що може сприяти вдосконаленню його методів викладання і взаємодії з учнями та батьками. У результаті аналізу експериментальної роботи також встановлено 6 найбільш розповсюджених помилок вчителя при розробці електронного портфоліо.

Гіпотеза дослідження, що використання електронного портфоліо як засобу навчання і оцінювання у процесі професійної підготовки майбутніх педагогів початкової освіти сприяє ефективному формуванню їхніх фахових компетентностей, підтверджена результатами дослідження. Це стосується, зокрема, покращення професійних навичок, стимулювання рефлексії та саморозвитку, а також підвищення рівня цифрової грамотності. Завдяки зібраним та проаналізованим даним, було підтверджено позитивний вплив електронного портфоліо на формування фахових компетентностей студентів педагогічних спеціальностей, що свідчить про перспективність його подальшого використання в освітньому процесі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Болсун С. Інноваційний підхід до формування професійного іміджу педагога у системі післядипломної освіти. *Післядипломна освіта в Україні*. 2011. №6. С. 27-31.
2. Бондарєва Л. І. Навчальний тренінг як засіб професійної підготовки майбутніх менеджерів організацій в економічних університетах : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2006. 23 с.
3. Булатова О. Имидж педагога – мода или необходимость? *Директор школи*. 2004. № 3. С.78-82.
4. Вчительське електронне портфоліо. URL: https://www.slideshare.net/slideshow/ss-18000787/18000787#google_vignette (дата звернення: 03.02.2024).
5. Демчук Т. П. Напрямки вивчення іміджу викладача вищої школи. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України*. 2013. Вип. 3. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2013_3_29. (дата звернення: 15.11.2023).
6. Загорний М. П. Інформаційна компетентність педагогічних працівників ПТНЗ: діагностування та розвиток: методичний посібник. Донецьк : ПО ІПП УМО НАПН України, 2011. 104 с.
7. Концепція «Нова українська школа». URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення 21.01.2024).
8. Лайко Т. В. Підготовка майбутніх вихователів до створення привабливого зовнішнього вигляду як складової педагогічного іміджу.

Наука і освіта. 2011. № 6. С. 142–145.

9. Макарова Т. Н., Макаров В.А. Типи портфоліо, структура портфоліо (текст). *Завуч*. 2005. №4. С. 14-24.

10. Матеріали журналів «Керування дошкільною освітньою установою». 2006. URL: http://www.niro.nnov.ru/med_res.htm (дата звернення: 12.11.2023).

11. Маценко В. Ф. Технологія іміджу: психологічний інструментарій. Київ : Главник, 2005. 96 с.

12. Межерицька О. Впровадження іміджології як компонента навчального процесу у вищих закладах освіти. *Теорія та методика управління освітою*. № 3. 2010 р. URL: <http://tme.umo.edu.ua/docs/3/10mezhee.pdf> (дата звернення: 18.04.2024).

13. Методичні рекомендації «Електронне портфоліо вчителя». URL: <https://vseosvita.ua/library/metodicni-rekomendacii-elektronne-portfolio-vcitela-72914.html> (дата звернення: 18.04.2024).

14. Навроцька М. М. Розвиток професійного іміджу педагога в системі післядипломної педагогічної освіти : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Тернопіль, 2019. 250 с.

15. Національна рамка кваліфікації: додаток до постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011р. № 1341. *Офіційний вісник України*. 2011. № 101. С. 3700.

16. Ніколаєску І. О. Імідж як презентаційна складова особистісних проявів соціального педагога. *Соціальна педагогіка: теорія та практика*. 2007. № 3. С. 88–92.

17. Олійник А. Поняття й реальність процесу інноваційного розвитку освіти в Україні у контексті Болонських декларацій. *Вища освіта України*. № 1. 2007. С. 42-49.

18. Освіта дорослих : енциклопедичний словник / за ред. В.

Г.Кременя, Ю.В.Ковбасюка. Упоряд. : Н. Г.Протасова, Ю. О.Молчанова. К. : Основа, 2014. 496с.

19. Підготовка керівників ЗНЗ до інноваційної діяльності – вимоги часу інноваційних змін. *Збірник наукових праць*. Київ-Вінниця, 2008. №16. С. 322-328.

20. Портфоліо. Типи та види, методика формування. URL: https://bibliotekacoledg.blogspot.com/2017/11/blog-post_7.html (дата звернення: 15.03.2024).

21. Савченко Н. Професійний імідж учителя початкової школи як предмет психолого-педагогічних досліджень. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*. Вип. 53, 2015. С. 55–62.

22. Скрипник М. Імідж педагога: технологія управління. *Управління освітою*. 2002. С.2-3, 6.

23. Скрипник С. Запровадження інновацій, інноваційних педагогічних технологій як показник якості післядипломної педагогічної освіти. *Післядипломна освіта в Україні*. 2011. № 6. С.31–34.

24. Створюємо е-портфоліо. URL: <https://sites.google.com/site/sch10iteach/vcitel-online/створюємо-е-портфоліо> (дата звернення: 15.03.2024).

25. Теорія і методика моделювання діяльності керівника профільно-компетентнісної школи. *Імідж сучасного педагога*, 2008. №3. С. 110-115.

26. Трубник І. В. Формування іміджу майбутнього соціального педагога. *Молодий вчений*. № 10.1 (50.1). 2017. С. 110–113.

27. Формування компетентності керівників ЗНЗ з інноваційної діяльності: особисті якості та мотиви, нові технології навчання. *Збірник наукових праць*. Київ-Вінниця, 2009. №58. С. 91-96.

28. Юрченко Г. И. Портфолио учителя. URL: <http://www.niro.nnov.ru> (дата звернення: 11.02.2024).
29. Ch. Stolle, B. Goerss, and M. Watkins, «Implementing Portfolios in a Teacher Education Program». *Issues in Teacher Education*. Vol. 14, no. 2, pp. 25-43, Fall, 2005.
30. D. Newby, R. Allan, A. Fenner, B. Jones, H. Komorowska, and K. Soghikyan, *European Portfolio for Student Teachers of Languages: A reflection tool for language teacher education*. Graz, Austria: European Centre for Modern Languages. Council of Europe, 2007. URL: <http://www.ecml.at/epostl>. Accessed (on: January 16, 2024).
31. F. Mues, and M. D. Sorcinelli, *Preparing a Teaching Portfolio*. Amherst, Massachusetts, USA: The Center for Teaching University of Massachusetts, 2000.
32. H. B. Rodriguez-Farrar, *Creating a Teaching Portfolio: A Handbook for Faculty, Teaching Assistants and Teaching Fellows*. Providence, Rhode Island, USA: The Sheridan Center for Teaching and Learning. Brown University. 2006.
33. N. Lamki, and M. Marchand, “The Medical Educator Teaching Portfolio: Its Compilation and Potential Utility”. *Sultan Qaboos University Medical Journal*, no. 6 (1). 2006. pp. 7-12.

ДОДАТКИ

Додаток А. Опитувальник для учнів

Учні отримують опитувальник і біля потрібного ставлять галочку.

Опитування для обох груп:

1. Ви оцінюєте професіоналізм вчителя на високому рівні?

Так

Ні

Не впевнений

2. Чи відчуваєте ви впевненість у тому, що цей вчитель зможе зацікавити вас у навчальному процесі?

Так

Ні

Не впевнений

3. Наскільки, на вашу думку, вчитель підходить до кожного учня індивідуально?

Так

Ні

Не впевнений

4. Чи важливі для вас нагороди та досягнення вчителя у навчальному процесі?

Так

Ні

Не впевнений

5. Як ви думаєте, вчитель зможе створити позитивну атмосферу в класі?

Так

Ні

Не впевнений

6. Чи високі ваші очікування щодо застосування вчителем сучасних технологій на уроках?

Так

Ні

Не впевнений

7. Чи вважаєте ви, що цей вчитель буде ефективно співпрацювати з батьками?

Так

Ні

Не впевнений

8. Чи оцінили б ви на високому рівні залучення вчителя до постійного самовдосконалення?

Так

Ні

Не впевнений

Додаткові питання для групи, яка переглянула електронне портфоліо:

9. Чи допомогло вам електронне портфоліо краще зрозуміти, який це вчитель?

Так

Ні

Не впевнений

10. Чи змінилося ваше сприйняття вчителя після перегляду портфоліо?

Так

Ні

Не впевнений

11. Які слайди портфоліо вам здалися найцікавішими та чому?
(Відкрите питання)

Додаткові питання для групи, яка не переглядала електронне портфоліо:

12. Як ви думаєте, що могло б змінити ваше сприйняття вчителя?
(Відкрите питання)

13. Чи цікавитесь ви додатковою інформацією про вчителя, яка не пов'язана з навчальним процесом (наприклад, життєве кредо, досягнення)?

Так

Ні

Не впевнений

Таке опитування допоможе оцінити, чи впливає перегляд електронного портфоліо на сприйняття учнями вчителя та їх готовність до навчання.